

DEBRECZENI SZEMLE

POLITIKAI, IRODALMI, SZINHÁZI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 „
Negyed évre	3 „
Videki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.	

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

**Kézírások, levelek, előfizetési pénzek Vigkedvű
Mihály-utca 15. sz. alá küldendők.**

**HIRDETÉSEKET ÁTVESZ A VÁROSI NYOMDA
MŰVEZETŐI HIVATALA.**

Chinai virradat.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Tóth Árpád.**

Ezen a hét aktualitásai számára fentartott helyen nem a közelmúlt napok világelámitó szenzációjáról, a chinai mennyei császárságnak európai formájú, földi köztársasággá történt zülléséről, vagy avanszálásáról leszen szó. A cimben jelzett chinai virradat egy sokkal közelebb eső, sokkal kellemetlenebbül copfos China kultúr-ködeinek a hajnali, biztató eloszladozását kívánja önöknek jelezni. Ez a mi Chinánk, melynek az elmúlt hét szintén rózsaszín perspektivákat nyitogató hajnalodást hozott, ez a mi saját külön magyar Chinánk, mit tagadjuk: a mi magyar középiskolai oktatásunk.

Bizonnyal, a mi magyar középiskoláink, dicseret a dicsérni való kivételeknek, afféle ne-nyulj-hozzám-porcellánból való chinai márványpalotácskák voltak eddig, amikben szépen, zárkózottan kegyettség a leendő mandarinocskáknak a koponyáját ama hig és avatag tudomány-olajokkal, amiktől leghatásosabban és legimpozánsabban nőtt ki a nebulók lelki fejéből a stilusos, sűrű, hamisítatlan copf. Szabad levegő, friss áramlatok nem igen fura-kodhattak be a jól elzárkózott és gondosan be-sötétített márványpalotácskába, amik érzé-kenység és ne-nyulj-hozzámság dolgában tul-licitálták chinai kollegáikat is. Mert ha a chinai márványházikókon alkalmazott száz meg száz apró csöngettyű bármely kis szellő rezdülésére éktelen csilingelésre riadozik, hát ez szelid és harmonikus kézene ahhoz a siralmas cica-konцерt-hez képest, ami a magyar közoktatás mandarin-viskói körül katzenjammerezett föl mindannyiszor, valahányszor sürgős és modern reformok szükségességéről hangzott el egy-egy pusztába predikáló szó.

Nos, úgy látszik, hogy a hatalmas, rohamos, modern fejlődés, melybe mostanság a magyarságnak is bele kell sodródnia, ha európai nemzet akar maradni, a középiskolai oktatás terén is meghozza a rég kívánt újításokat. Egyelőre csak szerény virradatról van szó a mi kedves mandarin-neveldéinkben, de reméljük, hogy rövidesen ragyogó, egészséges déli napfény tódul be középiskolai intézményeink-

nek legsötétebb s legdohosabb rejtekeibe is. Egyelőre csak ósdi, embertelen, merev formások szétzúzásáról van szó, de reméljük, hogy ezeknek a fészélyező, konok formásoknak a lepattantása csak annál dusabb, szabadabb, frisebb kifejlődési lehetőségeket ad a lényeknek, a középiskola tudományközlő s karakternevelő munkájának. A különféle, értelmetlen és szoros, régimódi formások úgy zárták le és fojtották vissza az eredményes és modern kulturmunkát, mint az ezeregyéji mesék egy-együ halászának komisz üvegpalackja a belékényszerített hatalmas, csodákra képes szellemet. Örölnünk kell : az uj középiskolai rendtartás tervezete földhöz vágta a silány palackot s most már elvárhatjuk, hogy a fölszabadult magyar középiskolai oktatás, ha nem is fog csodákat tenni (bár ez is kötelessége volna), de legalább frissebben, modernebbül mozog majd.

A középiskolai új rendtartás a következő három formaságbeli újítást hozza: Az évvégi vizsgák nem lesznek fontosak a növendékek osztályzatára nézve, hanem csak afféle parádé számba mennek majd a szülők számára. Ezenkívül, az évvégi iskolai értesítők nem közlik az osztályzatokat s így a szekundás nebulók nagy szégyene nem dobolódik nagy nyilvánosságra. Végül, ha kétszer bukott a diák valamely osztályból, még mindig javíthat, sőt mint magántanuló egyazon osztályból annyiszor tehet vizsgát, ahányszor kedve van hozzá. Ezeket az újításokat, bár konzervatív részről valószínűleg ugyancsak nehézményezni fogják őket, örömmel kell fogadnunk. Könnyebbséget, emberségesebb iskolázást biztosítanak ezek és formaságokon kezdődő renesszánszát ígérik a középiskolák belsőbb dolgainak is. A hajnal első, vidámpiros csikjai ezek az újítások a modernebb életre ébredező mandarin-várak felett.

Mily kevés gyönyör elég a legtöbb embernek
hogy az életet jónak találja, milyen szerény az ember!

*

Mielőtt az embert keressük, meg kell találnunk a lámpást. — Vajjon a cinikus lámpásának kell-e lennie?

Kóbor lovag.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Vidor Marel.**

Enyém az élet s a szívem sajog...
Lázország kóbor lovagja vagyok.

Ruhám szakadt és nyúlt a bocskorom,
Álmok keresztjét lassan hordozom.

Fakó vándor...ki egyre csak megyek,
Jönnek szűz éjjelek, halvány reggelek.

Ibolyaerdők, illatos mezők
És kergetőznek rózsatestű nők.

És buja tűzben égő sugarak,
Villódzó gyöngyként fölém hullanak.

A föld oly könnyű, testem oly szabad
S a lelkem játszik zengő dalokat.

Suhan felém a gyönyör hallhatón,
Ringat a vágy, oly némán, altatón.

Álmaim őrzi egy angyalsereg...
S fakó, bús vándor...egyre csak megyek.

Enyém az élet...s a szívem sajog:
Lázország kóbor lovagja vagyok.

A fiókák.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Szabóné Nogáll Janka.**

Egyszer a nagyságos ur elment és nagyon sietett. Azt kellene mondani igazság szerint, hogy az öreg nagyságos ur, mert mióta a fiu megnőtt, bizony csak így tisztelik. De hát ilyen sietés után ez a cím teljesen lehetetlen. Még ha a régi vadászruhája rajta volna, melyet a mult hónapokban viselt s melybe talán bele is avasodott. Vagy legalább a vasasvégű botja. De nem! A nagyságos ur könnyű, tetszetős nyári ruhát öltött, lenge csokorra kötötte nyakkendőjét s abból most valóságos tubarózsáillat szállt az utszéli csipke-rózsa felé.

— Ej, ej, — sugta a kis hegyesnyelvű rózsa. — Itt még lesz valami.

Lett is. A nagyságos ur, miután lerepült a lejtős uton, óvatosan állt meg egy sötét fenyőcsoport előtt. Odasimult egy vén szakállas fenyő törzséhez s onnan nézett fel erős figyellel a Tündér-villa ablakaira. Az ablakok erős sárga fényben égtek és hosszú sugarakat árasztottak a fenyves felé.

Már sötét este volt. Hirtelen lecsapó tátrai este, mely éppen a legforróbb napok után szokott következni. Az erdő szinte megdöbben, elnémul ilyenkor, a hold valahol a hegyek mögött lappang és nehéz, szürke fellegek indulnak titokteljes és végtelen utra. Az a nyáresti lenge szellő, melynek költői körökben olyan jó híre van, itt erős és birsalma-izű, összeverődik tőle a fogunk, ha végigsimítja izzadt homlokunkat, fázunk.

A nagyságos urnak melege volt. Letette a kalapját és hátrább tolta mellén a könnyű nyári ruhát. Nézett egyenesen a villa felé.

Jobbrol a második ablak volt az, melyre állandóan figyelt.

Szép szál, erős s amellet nemese formájú ember volt. Ha királynak születik, ma is ruganyos léptekkel jár. De már voltak nem ruganyos lépte is. Sokat vadásztatott egykor, meghűlt a lába s ma már, halván éves korában kénytelen volt olyan gazdasszonyt tartani, ki értett a kámforos pálinka kezeléséhez is. De a szeme hatalmas volt most is, szép, tüzes, jó szem.

Tavasza óta éldegélt a vadászlakban. Jó ideig csak egyedül. Nyár elején azonban hazajött a fiu, Zoli, kinek szelid s egyszersmind lenéző kegyességgel adományozta az „ostoba“ előnevet.

Ez a Zoli hosszú volt, mint a nádszál és éretlen, mint az oláh szilva. Tizennyolc éves volt, olyan vastag hangon kongott, mint egy vén toronyóra. A szép öreg ember szerette volna megrázni, mikor ezt a hajtást az ő tizennyolcadik tavaszával összehasonlította.

Attól kezdve, hogy Zoli hazajött, ketten sétáltak. Nyár derekán azonban egyszerre négyen lettek. Megjötték a tündér-villa lakói: Vámosné meg a leánya és úgy esett, hogy a fiu ezekkel még a városból ismerős volt. Tulajdonképpen csak a leánnyal, aki ott nevelő-intézetben volt s akinek az ismeretsége gondos nevelő alatt, tisztán csak a legszűkebb körre: a maturánsok körére szorítkozott.

— Ni, a zsemlyeszínű, — gondolta a leány, mikor megismerte Zolit az előnyös színű überceiheréről.

— No lám, Penészvirág kisasszony, — gondolta Zoli, amint elhaladtak egymás mellett és feléje köszönt. Elfogadta a köszönést, rámosolygott és egy bemutatta a mamának. Most már aztán a nagyságos urnak is ismerkednie kellett.

Kellettlenül öltözött át, kedvetlenül indult hozzájuk, de mikor belépett a tiszta, fenyőfabutoros szobába, sajátos illat csapta meg. Az a bizonyos, leirhatatlan illat, a méla rezeda, a tüzes piros szegfű s a becsületes ibolyának az a szövevényes keveredése, mely úgy követ egy-egy örökre érthetetlen asszonyt, mintha titkos sóhajok, elfojtott csókok lehellete szállna utána. Ah, ez az illat... Simul, mint a kis selyem fűző és csalogat, mint a csipke, mely őrizetlen pillanatban villan meg a káprázó szemek előtt. Az öreg nagyságos ur felkapta a fejét, s olyanféle fellobbanást érzett, amilyet a derék, kiszolgált csalámen érezhet, ha egyszer csak megharsan füle mellett a régi trombitaszó.

A villa urnője ebben a veszedelmes pillanatban lépett be, hogy üdvözlje a vendégeit.

Gyönyörű asszony volt. Abból a fajtából, melyen kárhavész a szabómesterség minden erőlködése. A férfiak ezt nem látják meg rajta, az asszonyok nem emiatt sárgulnak meg az irigységtől. Ha abban az időben él, mikor még meleg és élő görög szobrok lépkedtek a földön, most is ő lett volna a legszebb mindnyájuk között. De fővárosi asszony volt, hitt a mulandóságban s így negyvenöt éves korában már egy kicsit segített itt-ott, ahol az idő valamit elkoptatott. De a szeme szép volt. Álmodó, bujkáló szem, melyre titokzatosan borult a hosszú, selyemszálu pilla és sötét árnyat vetett a fekete szemek aljára. A keze pedig, az a bizonyos puha, gyűrűs kacsó volt, melynek minden egyes ujját tiz regényfejezettel lehetett titkos szövetségben.

Nem valami jókedvvel hallotta a vendégek érkezését. Már nem félt a hizástól: lustálkodni szeretett volna még. De mikor belépett s kezet nyújtott, olyan meglepetés érte, mintha valamelyik eltemetett álma jött volna vissza kéretlenül. Abból a melegségből,

ahogy az öreg nagyságos ur csókolta meg a kezét, az a bizonyos borzongás áradt át hozzá, melyet csak az olyan férfi tud okozni, kinek utját, még a vasasvégű botok kopogása között is, titkos sóhajok, elfojtott csókok emléke követi.

Mintha meg is rezzent volna egy kicsit, de azután elfordult. Kisimitotta homlokából a haját, azzal a mozdulattal, mellyel a hajon kívül haszontalan, céltalan, késői kísértéseket szoktunk elhárítani. A gyermekek felé fordult. Bemutatta a leányát, Bertácskát, kinek titkon, minden igaz ok nélkül, a „gyönyörű,” előnevet adományozta. Zoli határozottan előnyben volt felette az előnév jogos viselésében. A nagyságos ur jóleső, nagyon erkölcsös megnyugvással tapasztalta, hogy Bertácska egyáltalában nem hasonlít a mamájához. Inkább az ő fiához huz egy kicsit. Olyan zöld, olyan sovány. Még szerencse, hogy nem a hangja, hanem csak a haja vastag.

Ettől a látogatástól számítva, négyen sétálgattak. Többnyire egy csoportban, az egymás sarkába lépve, egymást könyökölve unalmasan és messzevivő gondolatokkal. De a mama semmiképpen sem engedte meg a páros sétákat. Ha elfáradt: a leánya karjába kapaszkodott. S ha a vasasvégű bot akadozott, Zoli küldte az öreg nyakára. De azért a nagyságos ur ledobta az avas vadászruhát, borotválkozni kezdett s ha csak tehetette, otthon hagyta a botot. Mert ő szent meggyőződéssel várt arra, ami egyszer csak minden unalmas történetben, minden erdei handukolás közben bekövetkezik.

Hát nem várt hiába. Ma délben feltűnt az a titkos jel, mely megnyitotta nem egy szerelmes pástyor utját. Ő nagysága, aki eddig az elpusztíthatatlan szép asszonyok kedves nagyképűsködésével nagy előszeretettel hordta a sötét, szolid, mamás ruhákat, fehér bluzzal jött le a déli sétára. Átlátszó, tapadó, utonálló, gazember kis fehér bluzzal. Mellékesen szólva, rettenetes hőség is volt. Egy olyan igazi tátravidéki, váratlan és lesújtó hőség, mely fulladtá teszi a levegőt és kicsalja dobozuk mélyéről a fehér bluzokat. A nap úgy égetett, mintha el akart volna perzselni a föld színéről minden sötét, mamás ruhát. De hát mondhatja Réamur a férfiaknak, hogy a hőséget a nap fejleszti és csak lesse, hogy majd azok ilyen pillanatokban elhiszik...

Az öreg nagyságos ur hátat fordított Réamurnek s a leghihetőbb módon magyarázta meg a fehér bluz jelentőségét. Tehette, egy egész régi irattár szolgáltatott neki erre hiteles adatokat. S mialatt a két gyerek valahol epret szedett, odahajlott ő nagyságához és azt mondta:

— Nagyan szeretnék magának valamit mondani...

A sötét szemű asszony, — ki eddig titkolhatóan nyugtalansággal nézett az irtás felé, honnan a két gyerek minden pillanatban visszakerülhetett volna, de már negyedóra óta nem jött, — felrezzent és idegesen mondta:

— Én is... Észrevette?

Az öreg nagyságos ur egy régi hatalmas pillantással egyszerien elnyelte a fehér bluzt s közelebb hajolt hozzá:

— Mikor?

A szép mama arca hirtelen felderült, mintha azt mondta volna: végre! Szinte belepirult abba a sietségsbe, mellyel felugrott a padról. A gyermekek jöttek vissza s ő a leánya felé indult.

— Mikor? — kérdezte nyomába érve a nagyságos ur.

— Este... Én azt gondolom... Ha jól sejtem. Várja meg, míg kivilágosodnak az ablakok s jöjjön fel akkor, mikor lehull a függöny...

Egy kicsit eltűnődött.

— Melyiken is?... A második ablakon jobbról. Jöjjön, de nagyon óvatosan.

Ezután elsurrant mellőle s azzal a nagy hévvel, mellyel azokat szokták üdvözölni az asszonyok, akiket el akarnak árulni s akiken ki akarnak fogni, magához intette a gyerekeket.

Elszedte az epret s egyenkint dobálta a szájába titokteljesen nevetgélve.

Hát a nagyságos ur eljött. Itt van a fatörzs mellett és lesi, hogy majd csak lehull már a függöny jobbról a második ablakon. Csak azt nézte, az időt számította, a nyakkendőjét igazgatta, melyből jelentősen, szédítően áradt a tubarózsa. Körülötte egyre nőtt a sötétség, ólalkodott a vacogtató hideg s lábai alatt meg se zizzent a sok lehullott száraz tülevél. Nézett fel a második ablakra s végre megérte, hogy a függöny lefelé indult. Akadozva, kinosan, lassan, mintha egy remegő s mégis türelmetlen kaesó igazgatná.

A nagyságos ur fürge ugrást reszkirozott. De a következő percben fel is szisszent. Lába elzsibbadt az álldogálásban s most alig-alig birta megindítani, hogy nem volt vele a vasasvégű bot. Ezért történt, hogy lassu léptekkel vánszorgott, keservesen kapaszkodott s mire a világos szoba ajtajához ért, úgy sejtette a függönyön át, hogy oda már megérkezett s beszélget is valaki.

— Jaj, Zoli, ugy félek... Látta a függönyt?

— Hét óra óta lesem.

— Hát igazán így szokás a randevukon?

— Így édesem. Én mondom. Az embernek vannak tapasztalatai — morgott Zoli.

— De hát most mit csináljunk?

— Azt, amit tegnap. Először esküdjön meg, hogy hü lesz szerelmében s engem soha el nem felejt.

Bertácska az uj miderére tette a kezét és átszellemülve szólt:

— Esküszöm, Zoli. De most már maga is.

— Felesleges. A férfiak hivek maradnak eskü nélkül is.

— Örökre?

— Azok örökre.

Erre aztán nagy csend lett odabenn, olyan csendesség, hogy valószínűleg hallani lehetett a Zoli bajuszának a növesét.

A nagyságos ur azt hitte: mindjárt hanyat esik. Részint azért, mert a két kis éretlenről ilyesmit nem is álmodott, részint a lába miatt, részint azért, mert most csöndesen megértették a vállát.

— Látja? — kérdezte sutlogva a szép mama.

— Ah, én már régen sejtem, hogy a két kis haszontalan valami ilyenben mesterkedik. Gyanus volt a függöny... Jobbról a második, ugy-e?

Közelebb hajolt hozzá. A vékony vitrázson át szelid világosság esett az arcára. Látni lehetett, hogy a szabadból jön. Valahol ő is leste a jelt. Piros volt az orra, a szája csupa kék s homlokán a csinos kis frufruk lenyultak, összecsapzottak a nedves levegőn. Most sült ki, hogy mennyi ezüst hajszál van már a sötét szálak alatt. Egy nagy szőrös, szürke kendő volt rajta nyakig s ennek a kendőnek kámfor, pézsmá, meg fodormenta szaga volt. Igazi vénasszony-kendő...

— Ezért hívtam fel, ezt akartam megmutatni, örültem délelőtt, hogy maga is észrevette, — sutogta, és a nagyságos ur éles fájdalmat érzett szívé-

ben és a lábában hasonlóképpen. Minthogy pedig inkább a lába volt az, amely tovább okvetetlenkedett, egy kis szisszenéssel lehajolt, hogy dörzsölgesse.

Igy maradtak vagy egy pereig. A jó mama nyakig huzott kendővel s ő félig meggömbölyve. Olyan különös volt az árnyékuk a fehér falon. Mintha két vén szürke madár gubbaszkodna egymás mellett s néz a napfényes tájra, hová ők többé nem érnek el soha sem... A fiókák már föllrebbentek, bontogatják szárnyaikat és indulnak az ígért földje felé...

Jegyzetek.

— Antialkoholizmus és az állam. —

Az egész országban feltűnést keltett az a mozgalom, mely Kispesten egyre nagyobb hullámokat ver. Nem kevesebbről van szó, mint a hétköznapi pálinkázások, borozások, sörözések megszüntetéséről.

Hát tagadhatatlan, hogy az antialkoholista mozgalmak egyre nagyobb arányokat kezdenek önteni s bizony nagyobb és jelentőségtelesebb sikerekről számolhatnának be a Good Templar emberei, ha az állam segítségére sietne s ha, amint Debreczen város közgyűlése is kérte, — bezáratná a korcsmákat bizonyos, a köznépre nagyon is ominozus időkben.

De hát nem teszi.

Igy azután az antialkoholisták és a szociálisták igen jól látják, hogy az állam képmutató, mikor az iszákosságot elítéli ugyan, de ugyanakkor egész gazdasági létét az alkoholizmusra építi fel. Mert abban már Florestan barátomnak van igaza: az alkoholt nem lehet adagolva hol ártalmasnak, hol ártalmatlannak vallani. A részeg tót között és közöttem csak kvantitatív különbség van részegség dolgában, de az én egy kupicám épp úgy megmérgez, mint az ő flaskója. S a tót is csak azért részegeskedhetik, mert a Kaszinókban finom urak finom italokból hörpintve, nem részegeskednek. Az állam tehát képmutató s nem lehet az egészség igaz és önzetlen barátjának tekinteni. De viszont az antialkoholisták és az egészség egyéb puritánjai már nem akarják meglátni a saját kétszínűségüket, mely abból áll, hogy az egészséget egy önmagában kultiválható faktornak nézik, holott a nap minden pillanatában érzik, látják, hogy nem az. Hogy az a pénz, melyet az állam spiritusból, dohányból és kávéból kap, legalább ugyanannyi egészséggel rekompenzál bennünket, amennyit az alkohol, dohány és kávé rajtunk ront.

Mert ugyebár, higiénikus szempontból is áll a tétel, hogy sokkal egészségesebb az a világ, mely irni, olvasni tud és sokkal gyöngébb a járvány ott, ahol képeket pingálnak s drámákat írnak? S a kultúrától megneurasténiasodott s eltüdővészesegett, nő világában hisztériás emberiség még mindig egészségesebb életű, mintha a természet ölen oduban laknék s füvet, gyökeret, tejet s tojást fogyasztana. Nem akarják meglátni, hogy a civilizáció minden egyes terméke egészségtelen s e termékek összessége, a civilizált életmód mégis életmeghosszabbító.

Igy láthatni bele a kulturélet rejtelmes műhelyeibe, ahol minden ingredienciának más a szerepe, más a természete és más a hatása, mint magában véve, az elvont mivolta szerint.

Az alkohol idekint egészség kérdése, odabent gazdaságé, kulturáé és nemzeti lété is. S szűkkeblűség elítélni az államot, hogy a maga fináncainak fel-

áldozza az egészségét, mert az életnek egyik tényezője ér annyit, mint a másik s a kavics sem alsóbbrendű anyag, mint a gyémánt, vagy a vas. S a közgazdaság sem inferiörusabb, mint a közegészség és senkinek sincs joga ehézséget csinálni az iparból s hosszabb életet a fogyasztási adóból. Egészség nélkül nincs élet, de rendezett állam nélkül sincsen, sőt még kevésbé van. S üveget muszáj gyártani, noha az üveggyári munkás napjai meg vannak számlálva, s a kolerás kórházba is kell orvos, noha az is elpusztulhat kolerában. S ha az államnak iskolák és katonák miatt szüksége van spiritusz-fogyasztásra, hát hadd fogyaszszák a spirituszt, akármennyire igaz legyen is, hogy az mérge.

A gázlámpák alatt.

A „Debreczeni Semle“ számára írta: **Fodor Viktor.**

Dermesztő téli este van. Csikorog
A hó s én hallgatom csendes jáját,
Amint a kegyetlen ember-sarok
Ráfesti piszkos, fekete sarát.

A gázláng sárga fényét veti rá,
Pislog, mint a halotti gyertyaláng,
Mintha e holt fehérség bántaná,
Amelyet beszennyezett a világ.

Egy szőke ifju meg egy szőke lány
Suttog lázas, szerelmes szavakat...
Virág nyílik a tél hideg haván
S tavasz csillog a gázlámpák alatt.

A Pándy-család asszonyai.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Ady Endre.**

I.

A Pándyak összegyülekeztek, busultak, vadultak már dél óta együtt. Olyan kompánia volt ez, mely kacsalábon forgó, furcsa mesekastélyba inkább illett volna. A szatmári banda huzta s akik mulattak: apa, fiuk és unokák.

Mind Pándyak, férfiak, vér a vérből, szinte egy ember. Leghangosabb közöttük az öreg, a nagyapa, a majdnem hetven éves. Minden vig nótához tud valami szöveget s ez tetszik az unákknak.

Az unokák öten vannak, tizenhatsz-husz éves, erős fiuk. Az öreg Pándy, a négy fia s az öt unokája, tizen vannak.

Asszony, semmiféle asszony, nincs a korhelyek közelében. A Pándy-ház tulsó felében, egy kertre néző szobában halkal beszélget két nő. Az öreg Pándyné s az egyetlen leányunoka: Pándy Mártha. Mártha ágyban fekszik, betegesen érkezett s a nagyanyja az ágyánál ül.

A családi összesereglés az öreg Pándy gondolata volt. Rosszat álmodott s ráírt fiaira, hogy jöjjenek azonnal az unokákkal együtt. Asszonyféléit az egy Mártán kívül nem is hozhattak magukkal a fiuk. Egy agglegény volt közülük, három pedig özvegyember.

A Mártha apja háromszor is házasodott s mind a három asszonyt eltemette. Az első feleség, mielőtt tüdővészben meghalt volna, szülte Mártát. A második asszony fiut ajándékozott a Mártha apjára.

nak. De ez is hamarosan kiköltözött az árnyékvilágból. A harmadik feleség már úgy halt meg, hogy rá se ért az anyaságra.

A másik két özvegy Pándy már nem kísérletezett annyit. Egyszer nősültek s mert két-két fiunál nem is akartak többet, ők hamar vigasztalódtak, amikor feleségeik megboldogultak.

Az öreg Pándynéhez s Mártához csak összefolyva, tompán szállt be a tivornya-lárma. Éjfél felé járt az óra, ősz volt, szüret ideje.

II.

Pándyné: Nagy leány vagy, okos és szomorú leány, hasonlítasz is hozzám, neked igenis el merek mondani mindent.

Mártha: Igen, nagyanyó, én hallgatlak is, de borzasztókat beszélsz.

Pándyné: Én újra mondom, én tudom: asszonyhóhérolók voltak mindnyájan. Olyan emberek, akik akkor is asszonyt irtottak, amikor jók akartak lenni. Hogy mondjam neked: ezek öntudatlan veszedelmei az asszonynak. Aki közéjük jött, feleségnek jött, az mind mártír volt. Mártír volt az anyád s talán a legregibb ősanyád is az volt. Még a meg nem született leánygyermek is félték tőlük. A saját születendő gyermekeik is érezték a veszedelmet. A Pándy-házakban ritka esemény volt, hogy leánygyermek született. S a Pándy leányok meghaltak rendszerint, mielőtt férjhez mehettek volna.

Mártha: Nagyanyó, adj valami inni valót, hideget, ég az egész testem és ne beszélj ilyen borzasztókat. Engem szeret az apám, az én apám jó ember, szeret.

Pándyné: Igen, a te apád jó s elhurcol egy hosszú utra, amikor a láztól járni se tudsz. A te apád jó, mert tizennyolc éves korodig zárdában tartott. Minden évben kihozott két hétre, vett tömérdek ajándékot, kedveskedett, amíg meg nem unt. Hiszen nem is mindig úgy rossz emberek ők, hogy rosszak. Akkor a legrosszabbak, amikor ők maguk is ellágyulnak a saját jóságuktól. Ha az asszonyaikra gondolnak, az már magában egy végzet-felhő. Mondom neked, ők tudat és akarat nélkül veszedelmei családjuk minden asszonyának. Az én fiaim már öt éves korukban éreztetni tudták velem, hogy ők különbek, mint én, mert én asszony vagyok. De nem ez a tulzó férfiasságuk, nem az erejük, a szilajságuk, a vadságuk a legnagyobb bűnök. Az énjük borzasztó nagy, a férfias elteltségük s a lágyságnak az a kétségbeesítő hiánya, mely pusztítja s végre egészen kipusztítja a családból az asszonyt.

Mártha: De, de, nagyanyó, hiszen te hetvenöt éves vagy és élsz és erős vagy.

Pándyné: Én hetvenöt éves vagyok, erős vagyok s talán épen azért maradtam meg, hogy lássam a dolgok beteljesülését. Én szenvedtem a legtöbbet minden valaha volt Pándynék között, mert nem haltam meg fiatalon, mint a többi. Talán azért nem tudtam meghalni, mert én az én emberemet minden rosszaságával egyetemben szerettem. Lehet, hogy ő is szeretett, de a Pándyak módjára. Szeretett, mert négy fiának voltam az anyja s mert nagyon csendes voltam. Ugy dárídózhatott, úgy járhatott kalandok után, mintha a temetőben lennék. És ha néha megsajnálta, egy kicsit észrevett, egy kicsit szeretett. **Akkor** se beszélt hozzám komolyan, kegyes volt, jó volt s hónapokig azután megint csak az voltam, mint az áloé-bokrok ott künn a virágházban.

És csak későn láttam, hogy voltaképpen az összes Pándy-feleségek között nekem jutott a legalacsonyabb sors. Ekkor az apádnál és a többi fiamnál akartam kárpótlást szerezni. Hidegek, fölényesek, gögősek s ha kellett, nagyon jók voltak. Asszonyhóhérolók, én mondom neked, gonoszabbak a gonoszoknál. És kipusztul mellőlük, közülök az asszony.

III.

Hajnal felé nagyon ellágyult az agglegény Pándy. Valami szomorúat játszott a cigány s az öreg fiu odacsapott az asztalra.

— Nem ér, nem ér semmit sem az élet asszony nélkül.

Valahogyan ez a kifakadás meg találta fogni a szíveket. Egy kicsit valamennyien mámorosak voltak, még az ifjak is.

Az öreg Pándy kimondta, ami a szívekben kísértett:

— Dél óta nem is láttuk az asszonyt, a nagyanyót és Mártát.

Már ekkor valamennyien nyugodtabbak is lettek. Eszükbe jutott a nagymama és a leányunoka és ez elég. De az agglegény Pándyban most már a virtus dolgozott:

— Adjunk éjjeli muzsikát édesanyának és Mártának.

Vitték a bandát, dudoltak és megállottak a két nő ajtaja előtt. Épen akkor köhögött egy nagyon hosszú, kinosat Mártha. Egy kis vért köpött, elcsöndesedett s feküdt mozdulatlanul. Mikor a cigány játszani kezdett, föltárlt az ajtó. Ott állott az öreg Pándyné, elfojtott zokogással, de valami kegyetlen fény ott ült az arcán. Végignézett a mámoros, fölhevült Pándyakon, intett a cigánynak:

— Várjatok egy kicsit a muzsikával, vagy két hónapig. Az egyetlen Pándy-leány akkorára már itt hagyott benneteket. Az egyetlen Pándyné sem fog sokkal tovább itt maradni. Aztán majd mulathatok nyugodtan, magatok lesztek.

Olyan volt az öreg asszony, mint egy megelevenült, rettenetes halálhír. A hangja olyan volt, mint valami messziről küldött bosszuüzenet. A tíz Pándy értelmetlenül, megdöbbenve, zavartan nézte egymást. Bent a szobában, az ajtón beáramló levegőtől, csuklól, síró, köhögő roham fogta el Pándy Mártát. Pándyné becsapta az ajtót s a Pándy-család két asszonya, az öreg és a leány, sirva karolták át egymást. Az agglegény Pándy kissé szégyenkezve vezette vissza a társaságot. Az öreg Pándy pedig dühösen ezt hajtogatta:

— Én tudtam, hogy el fog romlani a multság, ha asszonynépség kerül bele.

A magasabbrendű emberiség első korszakában a vitézséget tekintik a legelőkelőbb erénynek, a másodikban az igazságosságot, a harmadikban a mérsékletet, a negyedikben a bölcseséget. Melyik korszakban élünk? Melyikben élsz *te*??

*

Jó egy dolgot azonnal kétféleképpen kifejezni és jobb és bal lábat adni neki. Az igazság meg tud ugyan állni egy lábon is, de két lábon járni is tud és tovább jut.

Városrendezés.

A Debreczeni Szemle számára írta Ypsilon.

Igen aktuális és igen hálás térre lépett a Debreczeni Szemle, amidőn a városrendezés kérdését napirendre hozta, mert Debreczen városa ma is oly rendezetlen, mint századok előtt volt. Eme rendezetlenség főoka annak, hogy nálunk az építkezési vállalkozás a téli álmát alussza, dacára, hogy a bolt-helyiségek és a lakások ára hallatlanul felszökött. E mellett mégis azt látjuk, hogy a tőkepénzesek nyakra-főre bankokat alapítanak, de házakat nem építenek.

Eltekintve a fővárostól, az utóbbi tíz év alatt a szomszédos Nagyvárad és Nyíregyháza ugyszólván teljesen újjáépült, hatalmas, új, mértanilag szabályos vonalú utcákkal és palotasorokkal, pedig azok szegény városok s nincs negyvenezer holdas Hortobágyuk és 20 ezer holdas erdőségük, amelyekből évente kincseket kellene kiaknázni.

Egyetemi város leszünk, nem elég tehát tovább is theoretikus meddőséggel tervezgetnünk, hogy így lett volna jobb, úgy lett volna jobb, hanem a végrehajtás terére kell lépünk. Aczél Géza főmérnöknek erősen megnyirbált zseniális szabályozási terve immár harmadik éve törvényerőre lépett, végre kell azt hajtani haladéktalanul és egyszerre. Mert minél tovább várunk a szabályozással, annál többre fog az kerülni. A telekspekulánsoktól, házuzsorásoktól nem kell félni. Bár lennének minél többen házspekulánsaink, mint Budapesten és építenének egész utcákat a város közönségének. Épen arra lenne szükség, hogy évente százszámra létesülnének a modern lakások, amelyeket természetesen csakis házspekulánsok teremthetnek meg, akik hivatásszerűen foglalkoznak tömeges építkezéssel. A mi konzervatív civiseink, — mint látjuk, — úgy sem mozdulnak meg, legfőleg önmaguknak építenek minél kényelmesebb otthont, bérházépítésre nem is gondolva.

Három éve, — mióta a szabályozás törvényerőre lépett, — hatóságunk tétlenül áll s ennek kell tulajdonítani, hogy ujabban csak a bankok, az egyházak, az iparkamara, a vármegye és az állam építkezett, de a magánosok építkezése nincsen arányban közönségünk joggal várható igényeivel. Kétségtelen tehát, hogy a szabályozást haladéktalanul és egyszerre kell végrehajtani, mert hiszen segítségére siet hatóságunknak az értékelmelkedési illeték, mely mellett felesleges, hogy a szabályozásnál a tervezett ingatlan-szerző és értékesítő részvénytársaság gyámságát igénybe vegyük. Ama nyereszkesedésre alakuló társaság hasznát úgy a város közönsége, mint egyes ház-tulajdonosok fizetnék meg, ami teljesen felesleges. Ne töltsük tehát még tovább is tétlenül a drága időt, ne keseregjünk nem létező légvárakról, hanem használjuk fel a meglevő helyzetet és alkalmat. Nem kell félni, ismétlem, hogy a telekspekuláció mohón veti rá magát a debreczeni házakra, mert hiszen nem csak Debreczenben szökött fel 5—6 év óta a házak ára, hanem az egész világon. Amely ingatlan pedig kisajátítás alá kerül, azért csakis a jövődelmezőségének megfelelő tőkét ítéli meg a bíróság és egy fillérrel sem többet. A kisajátítási eljárásnál minden tisztességtelen spekuláció eleve ki van zárva.

Csodálatos a mi sajtáságos konzervatív viszonyainkra, hogy vezető férfiaiunk még ma is azon tanakodnak, vajjon hol kezdjék a szabályozást? Pedig nagyon természetes, hogy a szabályozásnak a város központján kell kezdődnie és pedig a Szent-

Anna-utca kiszélesítésével, mely utcának a Varga-utcaig terjedő része a szabályozás után ép oly alkalmas lesz elsőrendű luxus-üzletek elhelyezésére, mint a Kossuth-utcának a színházig terjedő része. Ezzel egyidejűleg lenne megnyitandó a Színház-utca a Kossuth- és Csapó-utca között, a város istállóján keresztül. E terv keresztülvitele mibe sem kerülne a városnak. A Színház-utca oly szélességben lenne építendő, mint amely szélesség jelenleg a Kolcsón-segélyző palotája és a Komáromi-ház között elterül, de a Csapó-utcan keresztül meghosszabbítandó lenne teljes szélességében egész a Csokonai szoborig. A Színház-utca után jönne a Rózsa-utca meghosszabbítása a Domb-utcaig, ami szintén egy fillérjébe sem kerül a hatóságnak, mert az érdekelt telektulajdonosok ingyen adják a megkívánt területet. Azonban itt is a korzónak megfelelő széles utcát kell nyitni, ami a telektulajdonosoknak is érdeke, mert annál többet ér a házuk, minél szélesebb utcára nyílik.

A városi szabályozás munkájának ez volna a kezdő része, mellyel a központi városrendezés ugyszólván meg is lenne oldva, lényegesebb anyagi áldozatok nélkül.

A Jótékony Nőegylet estélye.

(Fráter Erzsébetről.)

A debreczeni Jótékony Nőegylet farsang tájékára eső mulatságai mindenkor pompásan sikerültek eddig is, de úgy méreteiben, mint hangulataiban talán még egyetlen hasonló természetű estélye sem versenyezhetett az idei, az elmúlt héten, szombaton lezajlott mulatsággal.

A zajos sikerhez nagyban hozzájárult az est igazán nagyon értékes műsora. Hét világhatalom országait, azok nemzetét mutatta be az szellemes szövegkönyv, amelynek előkelő ötletessége nyomban elárulta szerzőjét, *Berger Móríczné* urasszonyt, kinek pompás persziftásait, színpadra való írásművészetét nem kell külön méltatnunk a debreczeniek előtt. Nem volt megnevezve a műsoron a szerző neve, de azért mindenki neki gratulált. És pedig méltán.

A rendezés sok körültekintéssel járó, minden nyugalmat elrabló előmunkálatai pedig *Fráter Erzsébet* urnő önfeláldozását hirdették fennen. Meglátszott minden ténykedésén, hogy a nagy multu nőegylet jövőjét egy pillanatra sem téveszti szem elől s hogy minden gondolatával hozzá van forrva nagy felelősséggel járó elnöki méltóságához. Méltóbb választása nem is lehetett volna Debreczen hölgyközönségének az elnöknői tisztségre s stilszerűen pecsételte meg ezt a választást a királyi kegy a koronás arany érdemkereszttel.

Az ő mindenütt jelenvalósága képezte most is az est lelkületét, amely hangos volt a jókedvtől. El is halmozták virággal s ezek közt talán legszebb volt az a rózsacsokor, melyet az áldott jó lelkű *Vértessy Lajosné* urasszony a szülőfalujabeli álmosdiak nevében nyújtott át neki szíves szavakkal, kedves meglepetésképpen.

*

A hét ország revueje nagyon kedvező alkalmat szolgáltatott igazi művészi produkciók érvényesülésére. A rendes műkedvelői színvonalon magasan felülemelkedő ének- és táncszámokat nyújtottak a közreműködők, akik közül igazán műélvezetet nyújtott *Havas Gáborné* urasszony, selyempuhaşágu, meleg és színes mezzoszopránja.

Burger Erzsébet színpadratermettségét, bájos elevenségét s kellően csendülő hangját, Lederer Ferenc bámulatos színpadi otthonosságát, a Zádor Ilia és Vecsey Zoltán táncművészeknek is dicséretére való nagy sikerét külön ki kell emelnünk, bár ugye-
 énekben, mint táncszámokban pompásat produkáltak Székely Mici, a Than nővérek, Szalay Márta, Tóth Erzsébet, Komlóssy Margit, Szalay Gizella, Ozory Vilma, Kolbenhayer Margit, Constance Perdräx, Szele Paula, Rózsa Ilus, Gaál Etus, Emerich Flora, Tikos Eta, Emerich Leona, Osváth Erzsike, Horváth Ilonka, Kovács Eszti, Fischer Margit, Csikos Margit, Géressy Erzsébet, Szunyogh Duci.

A néma képekben szerepeltek szép asszonyaink közül Nedetzky Ferencné, Fekete Jenőné, Zilahy Gyuláné, Jánossy Miklósné, továbbá Kaszanyitzky Olga, Liszt Nandika, Polgáry Juliska, Nagy Irén, Szabó Mariska, Véber Böske, Véber Ilus, Medgyaszay Ilonka. Bájos bábé volt a kis Horváth Méri.

A férfiakat nem soroljuk itt fel névszerint, egyike-másika igazán feltűnést keltett nagy színpadi roulinjával.

Műsor lezajlása után tánc volt, reggelig tartó.

Jól érzem. . .

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Gáspár Kornél**

Jól érzem, nem vagyok a régi;
 Nem ismernél ma már reám;
 Mégis szeretnék
 Szemedbe nézni
 S rajongni úgy, mint hajdanán.

Szeretnék veled együtt járni,
 Mint ábrándos, bolond gyerek,
 Szeretnék még
 Olyannak látni,
 Milyennek egykor — — hillelek.

A HÉT ESEMÉNYEI.

= **Népiroda Debreczenben.** Nagyfontosságú szociális intézménnyel gazdagodott Debreczen. Sok beszéd helyett ime egy valóságos cselekedet. A sok bajokkal küzdő szegényebb néposztály részére népirodát állítottak fel, ahol sok ügyes-bajos dolgokban, névmagyarosítási, kivándorlási, közigazgatási ügyekben ingyen ellátásban részesülnek azok, akiknek bizalma oda fordul. Igaz ugyan, hogy ugyanakkor az ügyvédek meg arról panaszkodnak, hogy egyre csökken a bevételük, és az ország több városában mozgalom indult meg, hogy az ügyvédi díjakat fel-emeljék, de ez a népiroda legfeljebb csak a zugirásoknak lesz ártalmára. Azok kiirtásának pedig éppen elérkezett a legfőbb ideje.

*

—(**Bírói lelkiösmeret.** A bírói szubjektivitás kényes természetű virág, nem szabad kitenni a napra, mert elolvad. A bíró legjobb meggyőződése, saját lelkiösmerete szerint íté s ehhez szó sem férhet. Saját fölfogását érvényesítheti az ítélet meghozatalánál

teljes mértékben, nagy tapasztalatokkal bíró kollégáival szemben stb., de óvatosan kell kerülni szubjektivitásának élénkebb módon való nyilvánítását a törvényt alaposabban nem ismerő embertársaival szemben, mondjuk például a bűnösség, vagy nem bűnösség kimondására hivatott esküdtszéki tagok előtt. Balogh törvényszéki elnök a Zsilinszky fiuk budapesti esküdtszéki tárgyalásánál nem tudott uralkodni szubjektivitásain s lépten-nyomon kifejezést adott annak a meggyőződésének, hogy a vádlottakat bűnösöknek tartja. Az esküdtszék pedig felmentő verdiktet hozott ennek dacára, sőt, — mint a lapok írják, — éppen ezért. Hogy megfelel-e az ítélet a törvény igazi szellemének, vagy nem, arról nem vitakozunk, de feljegyezzük az esetet, mint olyant, amelyben ismét hiba történt a tárgyalagosság rovására. A bírói tiszteletet parancsoló hatalomnak minden irányban óvatosnak kell lenni s szigorúan meg kell maradnia a tárgyalagosság küzdterén. A tárgyalagos kitanítás legyen kitanítás, de ne tárgyalagosság nélkül való.

*

(1) **A vásárcsarnokról** ismét szóbeszéd esett a héten. Mi, akik a vásárcsarnok ügyéről az első hírlapi cikkeket írtuk, immáron unokáinkat ringatjuk a térdeinken. Sok mindennek változtak azóta. Csak a vásárcsarnok ügye maradt abban a stádiumban, amelyben volt most 25 évvel ezelőtt. Akkor se volt, most sincs, pedig a sok milliós kölcsönből régen elköltöttük a vásárcsarnokra is szánt összegeket. Most azután ismét szóba került a városházán s ugyanazt határozták, amit eddig ez ügyben évtizedek óta határoznak, ugyanis, hogy — — határozni fognak.

*

—(**A hatvan-utcai vasuti állomás.** kihelyezése ügyében dicséretes mozgalom megindításáról hallottunk hírt a héten. Való és igaz, hogy ez a városhoz közel álló, a Hatvan-utca torkában terpeszkedő állomás épület immáron megérett az elhelyezésre, miután utját állja a város ez oldalon való terjedésének. De hogy még idejekorán célt érjünk el, már most intenzívebb jelleget kell adni a mozgalomnak. Hiszen nálunk ugyanis olyan lassu a folyamata mindennek s a kishbizottságok, nagybizottságok számára idő kell.

*

(2) **Büntetés kitöltése után.** Egész világirodalma van annak a témának, hogy miképpen viselkedjék a társadalom azokkal szemben, akik valamely véttségért, büntetért nehéz büntetésüket levezekelték s büntetésük kitöltése után visszatértek a társadalomba a börtönfalak közül. Persze, hogy a társadalom eddig nem bocsájtott meg a büntetést elszedetteknek és a legtöbb esetben örökre kiközösítette őket kebeléből és nem adott munkát nekik, nem nyújtott megélhetési módokat a számukra. Most azután Debreczenben megtörtént, hogy egy tisztviselőt, aki fiatalos könnyelműséggel bűnbe keveredett s aki egy véletlen folytán csak most évek után töltötte ki börtönbüntetését majdnem ugyanolyan pozícióban alkalmazták, mint amilyenben azelőtt nagy szaktudása, lelkiösmeretes szorgalma, pontossága révén jogosan megérdemelt. És ez a helyes. A levezeklés nagy kalvária útja után nincs jogunk a büneiért bűnhődött szájától megvonni a kenyeret. Ez megfelel ugy a vallás, mint a tételes törvények szellemének.

*

A poste restante veszélyben. Amerikában, — igen helyesen, — eltörölték a poste restante levelezést, a nagy általánosságban csupán külföldieknek engedik meg, hogy míg állandó lakhelyet biztosítanak a maguk számukra, a postánál bejelentett címükre érkezett postrestante leveleket átvehetik. Az amerikai posta erre vonatkozó intézkedésének érdekes erkölcsi háttere van. Az ilyen levelezési mód ugyanis a legjobb alkalom a kerítésre, ártatlan lelkek félrevezetésére. Rengeteg bűnök rejtőzködnek az ilyen titkosan közvetített levelekben s valószínű, hogy az amerikai példa nem marad utánzások nélkül a többi művelt országokban sem.

*

= Az ember lelke örül, ha az utóbbi napok hírei között olvassa, hogy a Cunard hajók hány ezer magyar visszavándorlót hoznak át a tengeren, a kívándorlást pedig folytonosan kisebbnek olvashatja. Ime, hát még se humbug, kósza poéták agyának szüleménye az a *haza*. Mégis csak van benne valami, hogy hozzá van nőve az ember ehhez a röghöz, hogy szereti azt, még akkor is, ha abból neki még egy sirgödörnyi része sincsen. Vagy hogyha kevesebb idealizmus van az olvasóban, inkább hajlik a reális gondolkozás felé, akkor örömmel konstatalja a visszavándorlás növekedéséből, hogy közállapotaink megjavultak, hogy megbecsülik immár nálunk is a munkást és megfizetik a munkát. Hisz eklatáns bizonyítéka, hogy egykor honukhoz hűtlen véreink visszavándorolnak. Azután lapozzunk tovább az újságban. Hm! Hát így vagyunk? Pittsburgban az acélgyárak megszüntették a munkát. Washington, Baltimore nem tudja az üzemét fenttartani. Cincinnati, Chicagóban ezrével engedik el a gyári munkásokat. Tehát ezért jönnek vissza a magyarok, tehát innen a kedvező visszavándorlási statisztika. Hát nem a *haza* hívja őket vissza, de az ottani rossz viszonyok üzik el az atyafiakat. És lassan szétfoszlik a poétikus köd. visszazökkenhetünk a magyar viszonyok gáncsolásába. Mert csak azért jön vissza annyi ember, mivel ott tulnan az új kontriban is nyomor van. Akkor meg úgy is mindegy, hol kell koplalni. Hát *haza* jöttek. De nem maradnak itten, csak míg odaát nincs kenyér. Ide csak a nyomorból jut, a jólétet ottan költik el. Sütkeznek a megtért bűnösöknek kijáró privilégiumokban s ha megszólalnak túl a nagy vizen a gyárak kürtjei, a kémények ismét okádják a füstöt, mely feledteti a hazai rétek és erdők illatát, akkor ismét megváltják a siffkártyát s itt hagyják ezt a földet, mely csak *haza*, de kenyeret nem ad. (T. J.)

*

× **Vasuti szerencsétlenségek.** Tóth Bélának egy elbeszélésében olvastam egy vad nemesről, ki midőn egy alkalommal Bécsbe ment valami küldöttséggel, nem volt rábirható, hogy az akkor még új vasutra felüljön. Kocsin folytatta le a nagy utat, mert — mint mondá, — nem teszi kockára az életét azon az ördög szülte masinán. Azóta elmúlt egy pár évtized. Az akkori vasut a maga tökéletlenségében tényleg csak kávémasina volt a mostani mozdony szörnyekhez képest, melyek száz kilométeres sebességgel falják az utat. S mégis ma nem igen akad ember, ki végrendeletet készítene, mielőtt vasutra ül. Pedig nap-nap mellett tele vannak a lapok a borzalmas vasuti szerencsétlenségek híreivel. A közelmúltban is egymásután egymár olyan katasztrófa történt, melyek tömérdek családokat tettek koldussá, egy sereg embert nyomorékká. Sajna, ezekben a gyászos eseményekben mi is kivettük a részünket. Franciaország

pedig, melyre különben is rájár most a sorscsapások rudja, valósággal rekordot hajhászik ezen a téren is. A legutóbbi párisi szerencsétlenségnek még el sem takarították a romjait, már is újabb két katasztrófáról szólnak a hírek. És ha kutatják az okot, az mindannyiszor valami csekélység, rossz váltóbeállítás, helytelen szemaforjelzés stb. S akik ezekkel a kicsinyiségekkel előidéznek azokat a borzasztó hatásokat, kis intelligenciájú, gyenge erkölcsi ítélőképességgel rendelkező emberek, kik meg sem képesek fontolni, hogy a hanyagul végzett munka mily rettenetes következményekkel jár. Küzdelem a sorssal, nyomorral, elveszi kedvüket a lelkiismeretes munkától, intelligenciájuk nem örködik felettük s rosszkedvüknek sokszor egy sereg özvegy siránkozása, árva gyermek apjakereső szava az utóhangja. Azután eltakarítják a romokat, elmozdítják a hibás baktériát, tesznek helyére egy hasonló értékű egyént s a következő napon ismét olvashatunk egy újabb vasuti szerencsétlenségről.

*

= Vendéglők és kávéházak dolga. A debreczeni vendéglőkről és kávéházakról szóló szabályrendelet talán még régibb keletű, mint a diluviális korszak emberkoponyája. Falusi ésszel szerkesztették régi nótáriusok, ma már dohos szagu protokolumokba, azidőtájt, mikor még a tyukokkal együtt feküdtek a debreczeniek. Most azután Rostás István rendőrfőkapitány, — sok sürgetésére a kávéásoknak, vendéglősöknek, — revízió alá kívánja vettetni a városi közgyűlésen ezt az elavult szabályrendeletet. Sok furcsa anomália kívánczik ki pedig a főkapitány ur erre vonatkozó tervezetéből. A többek között a legszolidabb s legelőkelőbb kávéházakban hamarabb kell beszüntetni a zenélést, mint a tingli-tanglival bíró éjszakai borozókban. A Hungáriában, Bikában Magyar Imrének, Kiss Bélának éjjel két órákor nem szabad kereszthez tenni a vonóját a hegedűjén, de a Petőfi-téri Nemzeti (?) kávéház női zenekara akár reggelig is ütheti a nagydobot, cintányért stb. Végül pedig a rendőrség, — ha neki úgy tetszik, — le is zárathatja a vendéglőst és kávést, mielőtt felebezése jogerős elintézését nyerhetne. És más egyéb csodabogár is foglaltatik még a tervezetben, amelyet ha törvénné emelnének, csakugyan bezárhatja, — nem a főkapitány ur, — hanem olyik vendéglős, kávé adófizető polgárunk az üzletét s mehet jeget aszalni Kukutyinba. De hát a közgyűlés rostája majd kipolyvazza ezeket a visszás paragrafus pontozatokat.

*

× **Furesa számok.** Különös számokat állított össze egy amerikai statisztikus. Éppen a fordítottját annak, amivel mifelénk a statisztikusok hibelődnek. Mert micsoda számokat irnak össze a mi statisztikai hivatalaink? Hogy hány ember hal meg, mennyi gyermek születik, hány házasság „kötetett”. És részletezik is a házasságokat. Megírják, hogy mennyi jut januárra, mennyi február, márciusra, áprilisra. Az amerikai statisztikus az ilyen ügyekkel nem nagyon törődik. Inkább a valóperekelt tartja számon. És itt szédítő numerusokat hoz ki a hiteles statisztika. E szerint az utolsó husz esztendőben kerek egy millió házasságot bontottak fel csupán az Egyesült-Államok területén. Horribilis szám. De kicsike ahhoz képest, hogy hány házasság felbontását kérték. Nem kevesebbet, mint harmadfél millióét. Tehát majdnem háromszor annyi házaspár szeretne válni, mint amennyinek ez a gyönyörűség megadatik. A statisztikus azonban nem elég-

szik meg ilyen egyszerű adatokkal. Ő tovább számít. Megállapítja, hogy minden esztendőre ötvenezer vásár esik s így minden napra (a vásárnap nem számít, mert ezen a szent napon nincs se bíróság, se vásár) 170 vásár jut. — Azaz óránként átlag nyolc házaspárt választanak el csupán az Egyesült-Államokban. Bizony ez sok. Nagyon is sok. Gondolkodóba ejthetik ezek a kolosszális számok a házas embereket. De még inkább a házasodni akarókat. S érdemes volna erre a dologra egy új közmondást csinálni. Például ilyet: A házasságokat az égben kötik, Európában türik, Amerikában felbontják.

— *Löbl Gyula és Társa* látszerész és fényképészeti szaküzlete Piac-u. 63. szám. Telefon szám 869.

— *Ha nő vagy férfi* olesón akar öltözködni: szöveiteit Fischer Adolf és fia (Piac-utca 61.) cégnél szerezzé be.

A Kálnai Lipót cég mai nagy hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét. A közel negyedszázados cég feloszlik, tulajdonosa visszavonul s most hatóságilag engedélyezett végkiárulást rendez. Az árúk olesó árai igazán meglepők.

— *Csillagh Arthur* könyv-, zenemű- és papirkereskedésében (Városház épület) mindenféle könyveket megrendelhet. Ügyvédi, irodai és épületi nyomtatványok, másoló könyvek, iskolai füzetek és levelező-lapok kaphatók.

IRODALOM.

A Csokonai-kör felolvasó ülése.

Dr. Prőhle Vilmos, Tóth Árpád és Jókay Lajos felolvasásai.

A debreczeni Csokonai-kör e héten felolvasó-ülést tartott. Egyik helyi lap társunk megírta, hogy a közönség érdeklődése nagyon langyos volt s hogy a felolvasó ülésen nem voltak annyian jelen, mint azt városunk egyetlen irodalmi egyesülete elvárhatta volna. De bizony az okokat nem abban kell keresni, amiben lap társunk kereste, hanem igenis ama türethetetlen állapotokban, amelyekért a Csokonai-kört nem lehet felelőssé tenni. Ezek közt kell említeni első sorban a megfelelő, állandóan a kör rendelkezésére álló terem hiányát. Mégis csak elképzelhetetlen állapot az, hogy a Csokonai-körnek valósággal úgy kell hurcolkodni felolvasó-estről-felolvasó-estre, mint a rosszul fizető albérlőknek, házbérnegyed táján. — Most a Bika diszterme van elfoglalva, majd a főiskolai diszterem vagy a városháza diszterme. E szezomban három felolvasó-ülést tartott — három helyen. És a kulturpalota ügye csak nem akar előbbre haladni. Csoda-e, ha a jelenlegi abnormális hideg időben a közönség nem sietett felkeresni az egyébként is későn befutott felolvasó-termet.

Pedig a felolvasó ülés műsora minden tekintetben megérdemelte volna a nagyobb érdeklődést. *Dr. Prőhle Vilmosnak*, a nyíregyházaiak országos hírű, tudós tanárjának felolvasása a nagy Szulejmannról, mint költőről s mint Maecenásról kiváló irodalmi értékű volt. Hogy közbe-közbe megcsipkedte az adyistákat, abban legkevésbé találhatott tapintatlant *Tóth Árpád*, aki a modern költők egyik legkiválóbbja s akinek írásművészete általánosan elismert. Pedig ezen a felolvasó ülésen olvasott fel ő is legújabb költeményeiből, melyek egyébként legközelebb fognak megjelenni a *Nyugat* kiadásában.

Igaz lelki gyönyörűséggel hallgatta a közönség a bemutatott poemákat, melyeket *Jókay Lajos* sikerült novellájának felolvasása előzött meg.

Józi és egyéb kis komédiák.

(Írta: **Mo'nár Ferenc**. Márk Lajos rajzaival megjelentek egy kötetben, a Franklin-Társulat kiadásában.)

Molnár Ferenc irodalmi működésének termékenysége, nagy népszerűsége nyilvánvaló. Nincs olyan irodalmi műfaj, amit tolla ne kultiválna. Ir drámákat, regényeket, novellákat, vezércikkeket, irodalmi, művészeti essayket, aktuális, stilizált elmélkedő írásokat s ir pompásan persifláló humoros apróságokat, megfigyeléseket.

A *Hét* hasábjairól ismerjük a legutóbbiakat, leginkább a fővárosi és még inkább a lipótvárosi élet „*forrongó kráteréből*” tollára tüzdelt, kacagtató ötletességgel megválasztott apró témákat, Józiról, az elkényeztetett, bájos szalon-betyár csemétéről, a villamos vasuti bliccelésről, képzőművészek közt dúló szertelen háborukról, pestmelletti nyaralásról, fővárosi flauéről s az ég tudja miről.

De csalódik, aki azt hiszi, hogy írásait nem érdekelhetik az egész művelt magyar olvasóközönséget. Örök emberi gyarlóságokat figuráz ki ezekben Molnár Ferenc, akinek könnyekig kacagtató apróságai éppen olyan aktuálisak és helyénvalók Budapesten, mint általában a kulturáskodó vidéki városokban. Éles szemmel keresi meg a kipellengérezni való gyarlóságokat, fonákságokat s ha nagyító üvege elé állítja azokat, csak azért teszi, hogy annál jobban mulassunk az apró történeteiben.

Most egy egész csapat, közel 50 ilyen humoros apróságát jelentette meg a Franklin-Társulat, harmadik kiadásban, előkelő kiállításban, Márk Lajos pompás, művész illusztrációival. A bizonyára nagy kelendőségnek örvendő kötet ára 3 korona. (a.)

Szóllósi Zsigmond új novellái. A finom tollu novella-író, *Szóllósi Zsigmond* öt új novelláját adta ki *Radó Antal* „Magyar Könyvtár”-ának egyik új füzetében. Valamennyien megtaláljuk ismert kiváló tulajdonságait: a színes fantáziát, érdekes meseszöveget, gyöngéd és szeretetreméltó humort s a stílusnak formákban gazdag művészetét. A füzetet a Lampel R. (Wodianer F. és fiai) cég adta ki; ára 30 fillér.

Pierre Loti egyiptomi képei. A Kelet tarka világának a mai irodalomban legnagyobb hatása és legművészeibb festője, a legkiválóbb francia írók egyike, *Pierre Loti* öt rendkívül megragadó szépségű egyiptomi képét lefordította Balla Ignác, *Radó Antal* népszerű vállalata, a „Magyar Könyvtár” számára. Az érdekes füzet a Lampel R. (Wodianer F. és fiai) cég kiadásában jelent meg; ára 30 fillér.

— Az ezen rovatban felsorolt művek kaphatók Hegedüs és Sándor könyvkiadóhivatalában Kossuth-utca 11. szám.

SZINHÁZ.

Oparaelőadások a vidéken.

— Cikk sorozat. —
IV.

A „Debreczeni Szemle” számára írta: **Mártonfalvy György**.

A helyi szerzőt ünnepies diszben fogadja az igazgatóság fenn a színpadon, lenn pedig a zenekarban, fülsiketető dobpergés, cinelli ütlegezés s a még kellően össze nem stimmelt hangszerek asszisztálása mellett, felhangzik „*Finale ultimo*”-ként a zenekari

tuss. (Ez a szerző által felajánlott tiszteletbeli sörös hordócskák számbeli aránya szerint — hosszabb vagy rövidebb, zajosabb, vagy diszkrétebb.)

Ezek után — *jó messze* a sugótól és a színészek-től — beültetik az illusztris szerzőt, a főrendező lyukas-karosszékebe s folytatódik a próba, — — mintha ott sem volna...

A helyi szerzők osztiályozása — a helyi társadalmi viszonyokhoz mérten — nagyon szindus, különösen a kisebb vidéki városokban.

Speciális alakja, például (színházi nyelven szólva) a „vipera csipésű” félelmetes „lapszerkesztő bácsi, „pláne, ha véletlenül szinikritikus is, elfogulatlan mézes-mázos kritikái miatt; vagy a *dilettáns zeneszerző*, tiszteletbeli „rendőralkapitány”, aki máskor elővezetés terhe alatt szokta 5 koronára megbüntetni a színházban véletlenül össze-csoportosult „szinészakutyák” énekes gazdáit. Ha azután van olyan boldogtalan, de „*geniális szerző*” a vidéken, aki benyújtja darabját az igazgatóságnak, de legalább 10—15 megtelt családi páholyt és 30—40 földszinti támlásszéket „garantálni” nem tud, az türelmesen várhat 10—20 évig darabja előadására... És most következik, az u. n. *jelmezes főpróba*.

Ez sokszor arról nevezetes, hogy a főrendezőtől kezdve a kulissza-tolóiig mindenki ismeri a darabot, csak éppen maga a szerző nem ismeri meg saját művét...

A jelmezes főpróbán a teljes színházi apparátus foglalkoztatva van.

A zeneszerző rendszeren a karmester háta mögött ülve, figyeli az énekest, a zenekart, de különösen a dirigáló karmestert.

Az omni potens vidéki zeneszerző mindent tudni akar, még dirigálni is s ilyenkor úgy össze-vissza dirigálja saját művét, hogy belesül az énekes, az ének és zenekar, de még maga a szerző is s volt már eset arra is, hogy ily magasztos pillanatok hatása alatt felhevült kedélyek, különösen a könyörtelen és önérzetes zenekari tagok, dühökben majdnem „kizuzmizálták” a zenekarból a szegény kipkedő-kapkodó, dilettáns zeneszerző-dirigénst.

A legtöbb színházi karmester, legyen bár a legintelligensebb muzsikusz is, rendszeren nagyon rossz komponista, de abban még is különbözik, az utóbbi kollégáitól, hogy kitűnő emlékező tehetsége van, s ha egy új operát, vagy operettet dirigál, egy-egy próbán számtalanszor kénytelen barátságos kalap emelgetésekkel üdvözölni a zenekari hanghullámokban fölcillámló fülbemászó melódiákat, vezérmotívumokat és merészebb modulációkat s a jelen levő szerző által megírt dalműben régi jó ismerősként köszönti Verdi, Mascagni, Puccini, vagy Wagner melódiáit.

A jelmezes főpróbán a színház nézőtere is szokatosan élénk.

Ha amolyan u. n. színházi *sláger*-ről van szó, úgy az élelmes igazgatóság korlátolt száma meghívókat küld széjjel. Megjelennek a próbán a színi bizottsági tagok, a helyi lapok szerkesztői és zene-referensei, — a színházi mamák az édes és szerető unokafivérek, — és a kedves ősz, vagy vén nagybácsik és a színházi habitűek.

Hogy a *színházi habitű* természet és földrajzi leírását kellően megismertessem, annyit kell csak megjegyeznem, hogy ma már minden kevésbé vagy túlerett, két lábon járó, 100 azázalékos pótagóval megterhelt és 1200 koronán felüli jövedelemmel

rendelkező és azt lefoglalható entusiastá uriember, külön-külön és együttesen mind színházi-habitűe.

Sok közöttük a potya-jegy, a kiváltságosabbak rendőri igazolvánnyal behatolnak a kulissza-élet rejtett belső titkaiba is — nagyon kíváncsiak — és a szép nem iránt, igen fogékonyak és meg *áldozatkész*ek.

Az igazgató vagy főrendező ilyenkor előveszi színművészi és szónoki tarsolyából azt a bizonyos ünnepi dikciót, (melyet 10—20 éven keresztül, persze a lokális helyi viszonyok s az ünnepies pillanatokhoz mérten, mindenkor kellően átgyur) s beadja a mélyen meghatott ünnepeltek. A kölcsönös becéző és cicázó lelki evolúciók kiadása után következik a dörgő taps és zugó *éjlen*.

A hét bemutató előadásai.

(Móricz Zsigmond és Liptay Imre falusi színműve.)

A népszínmű, a magyar nótás, régi irodalmi receptekre írott népszínmű haldoklásáról nem győznek eleget keseregni a magyar színpadok esztétikusai, a színműirodalom bírálói. Hát bizony a Tóth Imrék, Rátay Lászlók, Géczy Pisták népszínművei csőd elé jutottak, a Göndör Sándorok, Viola Évák kora lejárt s ma már a falusi történetek hősei akár jó kedvükben, akár mélységes bánatukban nagyon elvétve állanak oda a sugólyuk elé, hogy sokszor minden ok- és célszerűség nélkül baritonban vagy szopránban magyarázzák meg a hallgatóságnak, hogy miért repül magasban a daru s mi a fészkes fülemilének haragszik rájuk a babájuk, úgy, hogy még csak nem is érzekedik szóba velük, valamint a finálékban sem szalad össze a falut képviselő kórista népség, hogy négyes hangra írott dalokat énekelgessen s végezetül táncra perdüljön.

Az a régi népszínmű-írás meghalt, minden szentimentális tulzásaival, fokozott méretű romantikájával, elavult technikai csinált-virágaival, kaptafára szabott alakjaival: betyárjaival, Mócsi zsidójaival, pletykás vénasszonyaival, fokosaival, vakfojtással nehezen szuperáló pisztolyaival stb.

És jött a Friss Újságot olvasó falu igazi képének a lefestése a maga teljes valóságában, alakjainak minden szépitgetés nélkül való felvonultatása a változott élet új embereivel, a *vigéc*-cel, az igazi juhász-szal, dohányossal, gyors fényképésszel stb.

Dehogyan halt meg a népszínmű. Csak átalakult a formája, a lényege, mint ahogy egy pár évtized alatt megváltozott maga a falusi élet is, változó időben változván a felfogások, nézőpontok stb.

Íróink új mesgyét tapostak a népszínmű számára *Gárdonyi Géza* útmutatása nyomán, akinek *A bor* című népszínműve nyitotta meg az új népszínműírás sorompóját. És azóta úgy a vigabb, humorosabb, mint a szomorubb, drámaibb oldaláról nagyon sok színpadi íróknak vitte színpadra a falusi életet, mindannyia óvakodván attól, hogy népszínműnek jegyezze be a színműírás matrikulájába népszínművét.

Ezen a héten két estén, négy egész befejezett cselekményű színdarabot kaptunk, eme új fajtájú népszínművekből. Kissé sok lenne rendes körülmények közt is, hát még most, az irodalmi metamorfózis, a lassu átalakulási processzus idejében. Ha a repertoirt összeállító igazgatóság hibája a dolog, — amint-hogy az is, — megbűnhődött érte. A színházi pénztár forgalma egyáltalán nem állott arányban az eddigi premiérek pénztári eredményével.

Sorrend szerint az első Liptay Imre „*Rossz pénz*”

nem vész el“ című falusi vigjátéknak minősített szindarabja volt. Egyszerű, fővárosi, vidéki lapokból ismert ujságripot a cselekménye. Egy furfangos gépgyári utazó becsap egy begyöpesedett agyvelejű parasztagazdát egy gramofonnal, melyet úgy sóz a nyakára, mint hamis pénzgyártó gépet. Egy szinte éretlenül fiatal szerelmes pár idyllje szövi keresztül a csendőri feljelentésbe való történetet. Vékony dongájú kis mese bizony a Liptayé, de nem is az a fontos írója előtt, hogy mi történik szindarabjában, hanem, hogy miképen, hogy történik. És e tekintetben elvitázhatatlanul szép irodalmi értéke van a darabnak. Megfigyelései a paraszti ésjárásban, megrögzítései az előttünk nehezen érthető lelkivivódásoknak, mintaszerűek. Sajnos, hogy a színházi közönség nagyobbik része ezzel nem elégszik meg.

Színészeink igazán igyekeztek elsőrangot produkálni s például Virányi Sándornak határozott művészi sikere volt. Ez az aránylag nagyon fiatal színészember kétségtelenül kiváló helyet fog elfoglalni a magyar színészetben, meglévén minden eszköze talentumának érvényesítésére. Szilágyi Ernő meglepően szépet nyújtott pompás alakításával s ugyanez mondható kisebb szerepeikben Bérczy Ernőről és Székely Gyuláról.

Másik estén Móricz Zsiga három egyfelvonásosát kaptuk. Ezekben már igazi drámai, vigjátéki történetek vannak, hatalmas emóciókkal vagy színes jelenetekkel, kivéve a *Mint a mezők virágai*-t. És nekünk még is ez tetszett legjobban a maga poétikus végződésével. Papp Etel kis szerepében is hamisíthatlan művészetet nyújtott, s méltó partnere volt Virányi. Máthé Gyula legszebb, legértékesebb sikere meg épen ehhez a kis aprósághoz fűződik, amelyből megtudjuk, hogy van olyan fiatal házaspár ott kinnt a vadvirágos mezőket ringató falusi tájakon, akik elválnak törvényesen egymástól, csak hogy úgy „együttmaradva“, független viszonyban annál jobban szerethessék egymást.

A *Kend a pap?* mosolygós, napsugaras vigjáték. Egy istenhátamögötti református pap élettörténetét öleli fel. Ez a kis egyfelvonásos a legszinpadratermettebb a három közül s a legnagyobb külső sikere is volt erősen karrikírozott alakjaival. Itt különösen Uti Gizella és Kemény Lajos váltak ki, de sikerült jelenetei voltak Kassay Károlynak s Guthy Saroltának.

A *Magyarosan* című dráma *A falu* gyűjtőcím alá összefoglalt egyfelvonásos legvigasztalanabb határu darabja. Nem kedves a magyar parasztnak, nem halkít el a hibáiból semmit. Azon nyersen kapjuk a jellemrajzát, — sajnos, olyannak, — amilyen. Szenvtelenül nézik végig a furfangos eszű parasztszok, hogy a falusi kovács mint fojtja meg a leánya elcsábítóját, a tanítót, akinek a leány, — mint a tanító mondja, — erővel a nyakába akasztotta magát s csak azon sopánkodnak a nagy eset után, hogy most már nekik tanulnak kell menniök a *törvény elé*. Orcapirító igazságok ezek, — de igazságok.

A darab legnehezebb, leghálátlanabb szerepe a Bérczi Ernő vállaira nehezedett. És Bérczi ura maradt az összesnek, mindent megmagyarázott, megértetett, ami ebbe a kis drámába bele van préselve. Szilágyi Ernő, Székely Gyula, de legfőképen Ligeti Lajos szerettek még élvezetet az irodalmi gourmandoknak a kis darab jó előadásával.

(Sz. Z.)

Színház után menjünk a Hajnal Mulatóba (Petőfi-tér 7. sz.) Debreczen legkellemesebb szórakozó helye.

ZENE.

A zenekedvelők körének hangversenye. Művészi esemény lesz a Debreczeni Zenekedvelők Körének előző 22-iki, hétfői hangversenye, melyen Bosetti Hermin, a müncheni opera világhírű énekesnője fog fellépni. A jelenkor egyik legnagyobb koloratúrénekesnője a következő műsort állította össze:

I. 1. Rossini: Rosina áriája a „Sevillai borbély“ c. operából. Bosetti.

2. a) Schubert: Moment Musical. b) Beethoven: Deutscher Tanz. Tarnay.

3. a) Händel: Lascia ch'io pianga. b) Pergolesi: Se tu m'ami. c) Giordigiani: Ogni sabato avrete il lume acceso. Bosetti.

II. 1. Schubert: a) Suleika. b) Grechen am Spinnrad. c) Wiegenlied. Bosetti.

2. a) Tarnay: Nocture. b) Chaminade: Danse ancienne. c) Moszkowsky: Keringő. Tarnay.

3. Verdi: Gilda áriája a „Rigoletto“ c. operából. Bosetti.

Az e rovatban felsorolt zeneművek és szakkönyvek kaphatók Csáthy Ferencnél, Debreczen legrégebbi és legnagyobb zenemű kereskedésében (Piac-u. 8.).

Hajnal Mulató

Debreczen, Petőfi-tér 7. szám.

Igazgató-tulajdonos

HAJNAL GYULA.

Fellépnek: Visontai Irén, Hansi Moreli, Vég Zsazsa, Vass Feri, Garai Maca Zobel Etza, Szép Rózsai, Varadi Feri, Reoy aná Robertó, Sipos Jolán, Lévy Farkas Pál, Margitai Margit, Röder Mici, Sziklay Benő.

Bonboniere paródiák!

VÁROSI SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Vasárnap, 1912 január 21-én

D. u. **Kis gróf.** Operett. Mérsékelt helyárrakkal.

Este **Lengyel menyecske.** Operett. Kisbérlet.

Hétfőn, 1912 január 22-én

Lengyel menyecske. Operett. A) bérlet.

Kedd, január 23-án

Lengyel menyecske. Operett. B) bérlet.

Szerda, január 24-én

Lengyel menyecske. Operett. C) bérlet.

Csütörtök, január 25-én

Ninos tovább. Színmű. A) bérlet.

Péntek, január 26-án

Ninos tovább. Színmű. B) bérlet.

Szombat, január 27-én

Ninos tovább. Színmű. C) bérlet.

Vasárnap, január 28-án

d. u. **Hoffmann meséi.** Opera Mérsékelt helyárrakkal.

este **Drótostót.** Operette. Új betanulással. Kis bérlet.

Előkézületre kitűzték: **Király szöktetés.** Operett. **Csitri.** Vigjáték. **Éjszaka.** Életkép. **Laocskli.** Opera. **Leányvásár.** Operett.

Márkus Jenő Dréher

éttermében és sörcsarnokában mindennap
Szent-János sör friss csapolása.
E sör felveszi a versenyt az összes külföldi
sörökkel.

URANUS

SAS-UTCA 2. SZ.
TELEFON 3—28.

Január hó
21., 22., 23-án.

SZÍNHÁZ

Igazg. tulajd.
SUCHAN REZSŐ.

Vasárnap,
hétfőn, kedden,

MŰSOR:

A remek ujdonságokból álló műsorból különösen
kiemelendő:

A NÁSZESZ

vígjáték.

Nagyszerű ujdonság.

Ezt megelőzi: A teljesen új félheti műsdr!

Előadások: Hétköznap este pont 5-től. Utolsó előadás mindig pont 10-től. Rendes helyárak. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 3—4-ig és 4—5-ig mérsékelten leszállított helyárak. Este 5-től rendes helyárak. Bérletjegyek mindig érvényesek. Tisztviselő-jegyek hétköznap minden előadáshoz érvényesek. Kedvezményes áru trafikjegyek hétköznap az 5 óras előadáshoz érvényesek. Minden szombaton délután 3—4-ig és 4—5-ig félhelyáru gyermekelőadás.

A TROCADERO MULATÓBAN

(Hunyadi-u. 14.) az ott szerződött művész-

➤ gárda a legnagyobb sikernek örvend. ◀

A műsorból kiemelendők: Zamon nemzetközi énekesnő, Bergmann jellem-komikus, Devnniws angol tánc-duett stb. műsorszámai. Bohózatok: A színész-felvételi vizsga és Süketnek kell leni. Mindkét jóízű apróságot Arányi, ➤ Bergmann, Vécsei és V. Francziska játszik. ◀

A hírneves, — legjobbnak ösmert

Kobrak-cipők!!

meghódították az egész világot! •

Kizárólagos raktára **Hermann Jenőnél**

Piac-utca 42. szám. — Telefon 654. szám.

Olcso, szabott árak! ===

Gyógyszer, vegyszer, gummiárú, kötszerek, gazdasági és állatgyógyászati cikkek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer
➤ különlegességek. ◀

MEGHÍVÓ

A DEBRECEN-BELVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG folyó évi f.bruár hó 1-en
d. u. 4 órakor az intézet helyiségében tartandó **I. CSONKA-ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE.**

Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletéről. 2. Az 1911. évi mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó javaslata. 3. A felügyelő-bizottság jelentése az évi mérlegről és a nyereség felosztására vonatkozó indítványról. 4. Határozat az igazgatóság és felügyelő bizottság részére adandó felmentvény tárgyában. 5. Felügyelő-bizottság választása. 6. A felügyelő-bizottság tagjai részére tiszteletdíj megállapítása. 7. Indítványok, melyek legalább 8 nappal a közgyűlés előtt írásban adattak be. — Debrecen, 1912. január hó 16.

A részvényesek, kik szavazati jogukkal élni óhajtanak, kötelesek részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt legalább 8 nappal a közgyűlés előtt, a társaság pénztárána letenni. A felügyelő-bizottság által felülvizsgált mérleg az igazgatósági jelentéssel együtt a közgyűlés előtt nyolcz nappal a társaság üzleti helyiségében a hivatalos órák alatt a t. részvényesek által megtekinthetők.

Az igazgatóság.

VAGYON.

MÉRLEG-SZÁMLA 1911 DECEMBER 31-ÉN.

TEHER.

Pénzkészlet	30528.19		Részvénytőke	400000	—
Pénztáratoknál folyószámlán	45850.30	76378 49	Betétek: könyvre	252048.31	
Értékpapírok és szelvényei	19874	86	folyószámlán	45686.48	297734 79
Váltók*	898872	15	Visszleszámitolt váltók		316973 86
Folyószámlák fedezettel	49022	27	Hitelezők		1586 65
Berendezések és alapítási költség	14528.41		Jelzálogos váltókölcsönökből visszatartott összegek		8349 48
leírás	2528.4	12000 —	Lerovandó adók és illetékek		4121 46
Átmeneti tételek	3801	93	Átmeneti tételek		10345 07
			Nyereség		70838 39
* Ebből jelzálogilag biztosítva K 300865—	1059949	70		1059949	70

VESZTESEG.

EREDMÉNY-SZÁMLA 1911 DECEMBER 31-ÉN.

NYERESÉG.

Kamatok:			Kamatok:		
Visszlesz. betéti, folyószámlai és egyéb kamatok	9799	46	Váltók, folyószámlák és pénztár. betétek után	25267	48
Adók és illetékek	4121	46	Jutalékok és egyéb jövedelmek	24796	86
Költségek:			Értékpapír jövedelem	477	19
Általános üzleti költség, irodabér, tisztifizetések	13253	81			
Leírás:					
Berendezések és alap. költségből	2528	41			
Nyereség	21838	39			
	50541	53		50541	53

Debrecen, 1912 január 1-én. Lengyel Ferenc, pénztáros. Würzburger Mór, ügyvezető-igazgató. Kertész Emil, főkönyvező. Az igazgatóság: Dr. Strelinger Győző, elnök. Haty Kálmán, alelnök. Fisch Lajos, Fodor József, Cséte József, Krasso Miksa, Kupfer Jenő, Adler Géza, Márkus Jenő, Török József, Végő Gyula. Fenti mérleg-számlát a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítván, azokkal mindenben megegyezőnek s teljesen rendben levőnek találtuk. Debrecen, 1912. január 16. A felügyelő-bizottság: Dr. Berényi Pal, elnök. Berényi Lajos, tartselnök. Hunyor László, Löwinger Mór, Bernharth Sandor, Szilagyi Jenő.

DEBRECZENI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG 1912 február 4-én délelőtt 11 órakor saját helyiségében tartja II. RENDES KÖZGYÜLÉSÉT, melyre t. részvényeselt tisztelettel meghívja.

Tárgysorozat. 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése feletti határozathozatal és a felmentvény megadása. 2. Zárszámadások előterjesztése. 3. A tiszta nyereség elosztása feletti határozathozatal. 4. Három kisorsolás és egy lemondás folytán megüresedett igazgatósági és egy felügyelő-bizottsági tagsági hely választás után való betöltése. 5. Esetleges indítványok. A mérleg és a jelentések a részvényesek által a Debreczeni Bank helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Debreczen 1912, január 11. **AZ IGAZGATÓSÁG.**

VAGYON.

MÉRLEG-SZÁMLA.

TEHER.

Készpénz			86194	95	Részvénytőke			500000	—
Váltó	2137876	74			Tartalékalap			30000	—
Váltó hitelegyletben	108899	12	2246775	86	ez évi dotációval	70000	—		
Folyószámlai adósk			637531	10	Hitelegyleti biztosíték	10658	80		
Óvadékkölcsön			194991	68	Hitelegyleti tartalék	1085	90	11744	70
Ertékpapir:					Adótartalék			5000	—
40/0-os kor. jár.	149,900	—	134910	—	Folyószámlai betét	132230	40		
50/0-os zálogl.	30,000	—	30500	—	Takarékbetét	1330384	39		
sorsjegyek	2,000	—	2500	—	Óvadékbetét	79991	68	1542506	47
kötvények	400	—	507	—	Óvadékletét.			115000	—
részvények	114.360	—	90960	—	Visszaváltó.			1098815	21
Kötvénykölcsön			19882	—	Hitelezők			71000	—
Biztosítéki letét			41800	—	Hitelegyleti jutalék			1189	82
Előre fizetett kamatok			5614	63	Előre bevett kamatok			27841	10
Felszerelési leírás	18444	43	15000	—	Átmeneti tételek			1600	—
	3444	43			Nyereség			182369	92
			3507167	22				3507167	22

VESZTESEG.

VESZTESEG ÉS NYERESÉG-SZÁMLA.

NYERESÉG.

Visszleszámitolási kamat			71957	43	Áthozott nyereség adómentes.			3000	—
Betét-kamat			42764	87	Ertékpapir kamat adómentes.			8921	69
Betét kamat adó			4276	48	Kamatok és jutalékok			238522	08
Igazg. és felügy. biz. fizetése			7000	—	Áruüzlet			5508	47
Tiszti fizetés			15738	32	Közvetítési jutalék			25611	03
Tiszti lakbér			5200	—					
Hazbér			3000	—					
Adó			8973	40					
Üzleti költség			5434	48					
Leírások: váltóból	8800	31							
„ értékpapirból	2603	30							
„ felszerelésből	3444	43	14848	04					
Nyereség			102369	92					
			281563	24				281563	24

Debreczen, 1911. december 31. — Maktáry Endre pénztáros. Szávay Gyula elnök. Kelen Jenő igazgató. Tolcsvay Henrik főkönyvelő. Balogh Kálmán ig. tag. Halmágyi József ig. tag. dr. Gáspár Géza ig. tag. Klein Ignác ig. tag. dr. Láng Jakab ig. tag. Meisels Vilmos ig. tag. Nagy Albert ig. tag. dr. Nyíri Ernő ig. tag. Pavlovits Károly ig. tag. Fenti zárszámadásokat a fő- és segédkönyvekkel megegyezőnek találtuk. Leszkay Ferencz f. ü. biz. elnök. dr. Hódy Béla f. biz. jegyző. Grossmann Ignác f. biz. tag. Grünberger Ignác f. biz. tag. Szász Adolf f. biz. tag. Szutor Ferencz f. biz. tag.

Gebauer Károly és Társa

Első Debreczeni Temetkezési Intézete
Kossuth-u. 2. (Városház-épület.)

ALAPÍT.: 1868. — SÜRGÖNY-CIM: Gebauer Debreczen.
TELEFON: nappal 133. szám, — éjjeli (lakás) 60 szám.

Temetés-rendezések úgy Debreczenben, mint az ország bármely részében a leggyorsabbtól a legmagasabb követelményeknek megfelelő kiviteiben, mérsékelt árak, gyors és pontos kiszolgálás mellett. Exhumálás bárholonnan és bárhová mérsékelt áron.

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNTES
SAVANYUVIZ.

DEBRECZENI HITELBANK RÉSZV.-TÁRS.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA és SZÉCHENYI-UTCA SAROK.

RÉSZVÉNYTŐKE 3 MILLIÓ.

Kölcsönöket adunk váltókra, kötelezvényekre és folyószámlára a legelőnyösebb kamat mellett.

Elfogadunk takarékbetéteket betétkönyvekre és chek-számlára.

Jelzálog-kölcsönöket adunk földbirtokokra és házakra.

Óvadékkölcsönöket adunk vállalkozóknak és bérlőknek.

Elfogadunk tőzsdei megbízásokat értékpapírok vételére és eladására.

Kölcsönöket nyújtunk tőzsdén jegyzett értékpapírokra, valamint vidéki pénzintézetek részvényeire.

Leszámitolunk tárca-váltókat az intézet kebelében alakult hitelrészes csoportban.

Ércpénzek és külföldi bankjegyeket beváltunk.

Felvilágosítással készséggel szolgál

az igazgatóság.

Aláírási felhívás!

A Kisbirtokosok Hitelszövetkezete

Piac-utca 89. szám alatt 1912. január hó 1-én nyitotta meg II-ik évtársulatát.

Ezen új évtársulatba való belépésre a nagyérdemű közönséget tisztelettel felhívjuk.

A szövetkezet kettős oélt szolgál: a) kötelező heti befizetések után apró tőkék gyűjtésével és ápolja a takarékosági szellemet. b) tagjainak a heti befizetések által könnyen visszafizethető olcsó kölcsönöket ad.

A törzsbetét heti 1 korona.

Minden év január hó 1-én új évtársulat alakul és 5 évig tart. Az 5 év leteltével az évtársulat leszámol minden tag a befizetett összegén kívül a közgyűlés által megállapított haszoneredmént is megkapja. A szövetkezet tagjai kaphatnak: 1. Előleg kölcsönöket — kezes nélkül — a befizetett összeg 9/10-eg része erejéig. 2. Kezességi kölcsönöket, egy vagy több elfogadható kezes mellett. 3. Jelzálog- és zálogkölcsönöket ingatlanokra való bekebelezési vagy értékpapírok lekötése mellett.

A tagok fölvétele, az új törzsbetét-könyvecskék kiadása, kölcsön-ügyek lebonyolítása a szövetkezet hivatalos helyiségében (Piac-u. 89. sz. a.) történik. — Vidéki tagok postai befizetési lapokon fizethetnek be.

AZ IGAZGATÓSÁG TAGJAI:

Dr. Baltazár Dezső,
ref. püspök, elnök.
Nyíri Géza,
máv. ellennör.

Berger Móricz,
földbirtokos, alelnök.
Pavlovits Károly,
műépítész.

Dr. Jászi Viktor,
jogakadémiai tanár.

Nagy Jakab,
nagybirtokos.
Miskolczy Lajos,
főszolgabíró.

Dr. Gáspár Géza,
igazgató-főorvos, ügyvéd, Debr. sz. kir. v. tb. főügy.
Németh András,
szálloda tulajd és földbirt.

Dr. Hódy Béla,
ügyvéd, jogtanácsos.

Dr. Nyíri Ernő,
Debr. sz. kir. v. tb. főügy.
Dr. Szász Adolf,
orvos.

ERBER ERNŐ,
ügyvezető igazgató.

Keszorus Ferencz,
földbirtokos.
Id. Hódy Béla,
ref. egyházi levéltáros.

HENGYE ÉS BRADL MÁTYÁS KIRÁLY ÉTTERME

AZ ELSŐ TAKARÉK PALOTA SZÜTE-
RÉNJBÉN. FŐBEJÁRAT:
KOSSUTH-UTCA FELŐL. — LEJÁRAT A
PIAC-UTCAI HOMLOKZATNÁL IS.

Elsőrendű konyha. Kitűnő italok. Esténként zene.

A DEBRECZENI BUTORKÉSZÍTŐ ASZTALOSOK ÁRÚCSARNOK SZÖVETKEZET

mint az országos központi hitelszövetkezet tagja.
Hunyadi-utca 17-19. (Demetrovics-palota)

Ajáljja dusan felszerelt árúcsarnokát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb
kivitelig. ... HALÓ SZOBAK, EBEDŐK, ÜRISZOBAK, SZALONOK,
valamint egyes butordarabok raktáron, avagy adandó terv szerinti elő-
állítását elvállalja. Szigorúan szabott árak!
Butorokért jótállás, kedvező fizetési feltételek!

A Leszámitoló és Pénzváltó Bank Részvénytársaság Debreczenben I. évi rendes közgyűlését

1912. évi január hó 28-ik napján délelőtt fél 11 órakor az intézet hivatali helyiségében (Piac-utca 19. sz., I. emelet) tartja meg, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentését, a mérleget és zárószámadásokat az érdekeltek az intézet hivatali helyiségében 1912. január hó 20-tól kezdve megtekinthetik.

Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a zárószámadásokkal és a nyereség felosztása iránti javaslattal. 2. Határozathozatal az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása tárgyában. 3. Hat felügyelő-bizottsági tag választása 3 évre. 4. Egy igazgatósági tanácsos választása 3 évre. 5. A felügyelő-bizottság díjazásának megállapítása. 6. Indítványok tárgyalása. — Debreczen, 1912. január hó 12-én.

Kivonat az alapszabályokból: A közgyűlésen szavazati joggal csak azon részvényes bír, aki részvényeit a társaság pénztáránál vagy bármelyik debreczeni részvénytársasági pénztáratnál a közgyűlés előtt legalább 8 nappal letétbe helyezte. (Alapszabály 18. §.) Indítványok csak akkor tárgyalhatók a közgyűlésen, ha azok előzőleg legalább 8 nappal írásban az igazgatósághoz beadattak. (Alapszabály 25. §.)

VAGYON.

MÉRLEG-SZÁMLA 1911 DECEMBER 31.

TEHER.

Pénztári készletek	28603.49	Részvénytőke	500000.—
Váltótárca	1429393.91	Takarékbetétek betétkönyvekben és sheque számlákon:	
Értékpapír tárca	30995.—	Betétek takarékkönyvekben	673784.79
Bankári adóssók	32952.97	Takarékbetéti óvadékok	2800.—
Adóssók folyószámlában és óvadékkönyvekért	182101.61	Cheque számlákon	76433.06
Értékpapír előlegek	60450.75	Visszleszámitolt váltók	442391.—
Felszerelések számlája	14854.39	Hitelezők	32517.88
le 10% leírás	1485.44	Adóttartalék	5000.—
Átmeneti tételek	4984.08	Átmeneti tételek	17196.36
		Tiszta nyereség	32723.20
	1782850.99		1782850.79

VESZTESÉG.

VESZTESÉG- ÉS NYERESÉG-SZÁMLA.

NYERESÉG.

Tiszti fizetések és lakbérek	6909.99	Kamatjövendelmek:	
Irodabér	1950.—	Váltókamat	37713.40
Üzleti költségek	2025.78	F.-számla kamat és egyéb kamatjövendelmek	9955.66
Kamatadók	963.25	Jutalékok és különféle nyereségek	23028.60
Teher kamatok:			
Visszleszámitolt váltó kamat	9902.73		
Tak.-betét kamat és cheque-számlák kamatai	9632.47		
Leírások:			
Felszerelésekből	1485.44		
Követelésekből	100.—		
Adó	5000.—		
Tiszta nyereség	32728.20		
	70697.86		70697.86

Debreczen, 1911. decz. 31. Kallós Lajos, főkönyvelő. Sipos Ferenc, ügyvezető igazgató. Czeglédi András, pénztárnok. Igazgatóság: Dr. Leitner Adolf, elnök. Dr. Weisz Bernát, alelnök. Bárány Mór, Bleyer Adolf, Engel Bence, Kupferstein Jakab, Leitner Dezső, Mandel Zsigmond, Rosenberg Adolf, Papi Veress Dániel. Felügyelő-bizottság: Kondor Kálmán, elnök. ifj. Csengeri Ignác, Frank Rezső, Fohn Márton, Rosner Gyula, f. ü. b. jegyző, Tolnay Sándor.

A debreczeni kézizálog kölcsön-intézet részvénytársaság IX. évi rendes közgyűlését

1912 január hó 28-án délelőtt 11 órakor Debreczenben, saját helyiségében, Arany János-utca 9. szám alatt tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghívottnak.

Tárgysorozat: 1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes megválasztása. 2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentésének tárgyalása, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és felmentvény megadása feletti határozat. 3. A szabályszerűen bejelentett önálló indítványok tárgyalása. — Debreczen, 1912 január 11-én.

Az igazgatóság.**Jegyzet:** A zárszámadások intézetünkben a hivatalos órák alatt megtekinthetők.**VAGYON.****MÉRLEG-SZÁMLA.****TEHER.**

Pénzkészlet	2002-18	Részvénytőke	50000-—
Kölcsönállomány	181412-36	Tartalék-alap*	2326-—
Felszerelések*	2400-—	Különlet**	761-42
Üzemjog**	5000-—	Előre beszedett kölcsön-kamatok	2836-55
Adósok :		Fel nem vett osztalék	120-—
Folyószámlán	162-60	Elfogadványok	122000-—
Óvadék	4800-—	Óvadék	4800-—
Átmeneti tételek :		Közzgazdasági Bank	4555-—
Előre fizetett lakbér	133-33	Árverési többletek	2062-67
Előre fizetett bérletdíj	458-24	Nyeresség :	
Előre fizetett váltókamatok	629-30	Nyeresség áthozat 1910-ről	22-61
Hátralékos kölcsön-kamatok	1591-33	Folyó évi nyereség	9105-09
	2812-20		9127-70
* 300 kor. leírás után.		* Ez évi hozzájárulással 3000-— K.	
** 700 kor. leírás után.		** Ez évi hozzájárulással 1100-— K.	
	198589-34		198589-34

VESZTESÉG.**EREDMÉNY-SZÁMLA.****NVERESÉG.**

Folyószámlák és váltók után fizetett kamat	5718-34	Nyeresség-áthozat 1910. évről	22-61
Tiszti fizetések	4758-10	Kamat-jövedelem	25718-54
Vegyes költségek	2257-53		
Adó	1407-81		
Ház- és raktárbér	1466-67		
Leírások			
Felszerelésből	300-—		
Üzemjogból	700-—		
Nyeresség :			
Nyeresség áthozat 1910-ről	22-61		
Folyó évi nyereség	9105-09		
	9127-70		
	25736-15		25736-15

Debreczen, 1911. év december hó 31-én. — **Petrissyn Gyula**, főkönyvelő. Az igazgatóság: **Dr. Dóczy Emil**, elnök. **Katz Jakab**, ügyvezető igazgató. **Schwarz Vilmos**, **Fischer Adolf**, **Dávidházy Kálmán**, **Márkus Miksa**, **Lusztig Mór**. A felügy.-bizotts.: **Dr. Tihanyi József**, elnök, **Vetessy Béla**, **Sipos Ferenc**.

KORONA TAKARÉK ÉS MŰELSZÖVEZKEZET

Debreczen, Piac-u. 9. Csanak-ház I. em.

Vagyonunk kölcsönökben elhelyezve 3 millió K.

Szövetkezetünknek 4000 tagja van, akik hetenként 18,000 koronát fizetnek be. Szövetkezetünk célja:

- Kötelező heti befizetés által lehetővé tenni a kis tőke gyarapodását és annak nagyobb kamatoztatását;
- Ölcső kölcsönök folyósítása által a tagoknak 5 év alatt hetenként könnyen visszafizethető, kereskedelmi, ipari és gazdasági tevékenységet elősegíteni.

Minden év január hó 1-én 5 évre terjedő társulat nyílik, mely 5 év elteltével felszámol s a tagoknak a befizetett tőkéjük után 6%-nak megfelelő haszoneredményt juttat, 1 törzsbetét 1 korona, mely hetenként fizetendő. Vidéki tagok befizetéseiket a szövetkezet postatakarékpénztár csekkszámánál teljesíthetik.

Új tagok hivatalos helyiségünkben (Piac-u. 9.) bármikor felvétetnek és mindennemű felvilágosítást készséggel adunk.

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERESZETI MŰ-
LABORATORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

A bel- és külföldi gyógyszer-különlegességek, — hasonszerű gyógyszerek, kötszerek, szépitőszerek — legnagyobb raktára Debreczen és vidékére. ::::

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

HALÁSZ NÁNDOR

órás és ékszerésznél DEBRECZEN, PIAC-U. 24. SZ.

(Debreczeni Első Takarékpénztár palotájában.)

**Divatos Ékszereket, Órákat
jutányos árban kaphatunk !!**

Értesitem a nagyközönséget, hogy a

Royal nagyszállóda, kávéház és étterem

összes helyiségeit e hó 11-én átvettem.

Teljes igyekezettel azon leszek, hogy pontos és előzékeny kiszolgálással a legkényesebb igényeket is kielégítsem.

Tisztelettel kérem a közönség szíves bizalmának előlegezését

BORGIDA FARKAS.

Saját töltésű

valódi 30 éves tokaji bor kapható

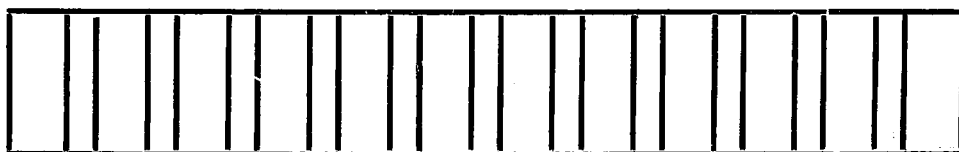
félliteres üvegenként 3 korona 60 fillérért!!

ifj. Weichinger Károly

a „HUNGÁRIA” kávéház tulajdonosa.

**20 év óta fennálló üzletemtől
kibérlés miatt visszavonulok és ezért az
összes raktáron levő árút eladom! □□□
!!!Matóságilag engedélyezett végeladás!!!**

Óriási választék női, kézzel himzett tiszta vászon és finom
batiszt fehérneműekben igen olcsó árban! Manicur bőráruk,
kefe-, fésű- és gummiarú minden áron! Remek választék haj-
fésű-garnitúrákban és hajtűkben minden áron! Óriási választék
cosmetikai cikkekben, ugymint : arckrém, puder, szappan, toilette-
vizek, haj- és fogápoló szerekben. — Férfi- női- és gyermek-
sárcipők, gummi-harisnya, haskötők, kötszerek, fecskendők,
egyes-tartók, melltartók, ágylepedők minden áron! □□□□

Mindenki saját érdekében cselekszik, ha
vásárlásait most eszközli! □□□□

Győződjék meg személyesen az árakról!

Nincsen vásárlási kényszer!!

KÁLNALIPÓT

keztü-, sérvkötő-gyárában, uri és női

==== divatárú üzletében =====

Debreczen, Csapó-utca sarkán.

